

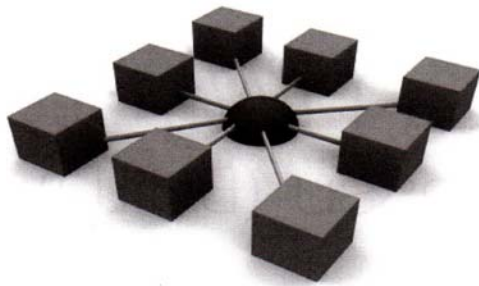
การยกระดับผลิตภาพ

โดยกลการเชื่อมโยงอุตสาหกรรม (BUILD)

นี้ ตั้งแต่อุตสาหกรรมของไทยเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า มาเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก โดยเน้นเรื่องการใช้แรงงาน (Labour Intensive Manufacturing) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่จูงใจนักลงทุนต่างชาติให้ย้ายฐานการผลิตมาที่เมืองไทย ที่ผ่านมาแม้ว่าภาครัฐได้นำเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ เช่น การกำหนดมาตรการทางภาษีเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ หรือการใช้นโยบายสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เพื่อการส่งออก แต่การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการแข่งขันของโลก โดยเฉพาะการจัดตั้งองค์การการค้าโลก หรือ WTO (World Trade Organization) ทำให้เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศลดประสิทธิภาพลง ในขณะที่เดียวกันการแข่งขันจากต่างประเทศมีแนวโน้มที่รุนแรงมากขึ้น เนื่องจากการผลิตในปัจจุบันมีรูปแบบที่ยืดหยุ่นมากขึ้นเพราะมีความสะดวกในการโยกย้ายฐานการผลิตไปสู่ประเทศใหม่ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับปัจจัยที่ผู้ผลิตจากประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำใช้พิจารณาในการตัดสินใจย้ายฐานการผลิต ซึ่งมี 3 ปัจจัย คือ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน เขียนโดยอ้างอิง "รายงานการวิจัยประเมินผลการดำเนินการของหน่วยพัฒนาการเชื่อมโยงอุตสาหกรรม ประจำปีงบประมาณ 2549"

การย้ายฐานการผลิตเนื่องจากทักษะและความรู้ เช่น การย้ายธุรกิจให้บริการแบบเหมาบริหารภายนอก (Outsourcing) ของอุตสาหกรรมเทคโนโลยี (IT) จากประเทศตะวันตกไปประเทศอินเดีย เพราะทรัพยากรบุคคลของอินเดียมีความรู้ในเรื่อง IT เป็นอย่างดี ในขณะที่ค่าแรงต่ำกว่าการดำเนินการในประเทศตะวันตกหลายเท่า

การโยกย้ายฐานการผลิตจากฐานทรัพยากรหรือ Resource Based เช่น การย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมทองแดง ซึ่งผู้ผลิตเงินไปลงทุนในประเทศลาว เพราะมีทรัพยากรแร่ธาตุต่างๆ สมบูรณ์ ทำให้ต้นทุนในการผลิตลดลง

การโยกย้ายฐานกำลังการผลิตจากความสามารถของบุคลากรหรือ Capability Based เช่น บริษัทข้ามชาติไปจัดตั้งศูนย์จัดซื้อในประเทศสิงคโปร์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์ ทั้งๆ ที่ประเทศดังกล่าวไม่ได้เป็นผู้ผลิตรายใหญ่ หรือมีทรัพยากรที่จะใช้ในการผลิตมากมาย แต่การจัดตั้งสำนักงานจัดซื้อระดับภูมิภาคพิจารณาปัจจัยเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในประเทศสิงคโปร์ซึ่งได้รับความเชื่อมั่นจากบริษัทข้ามชาติ

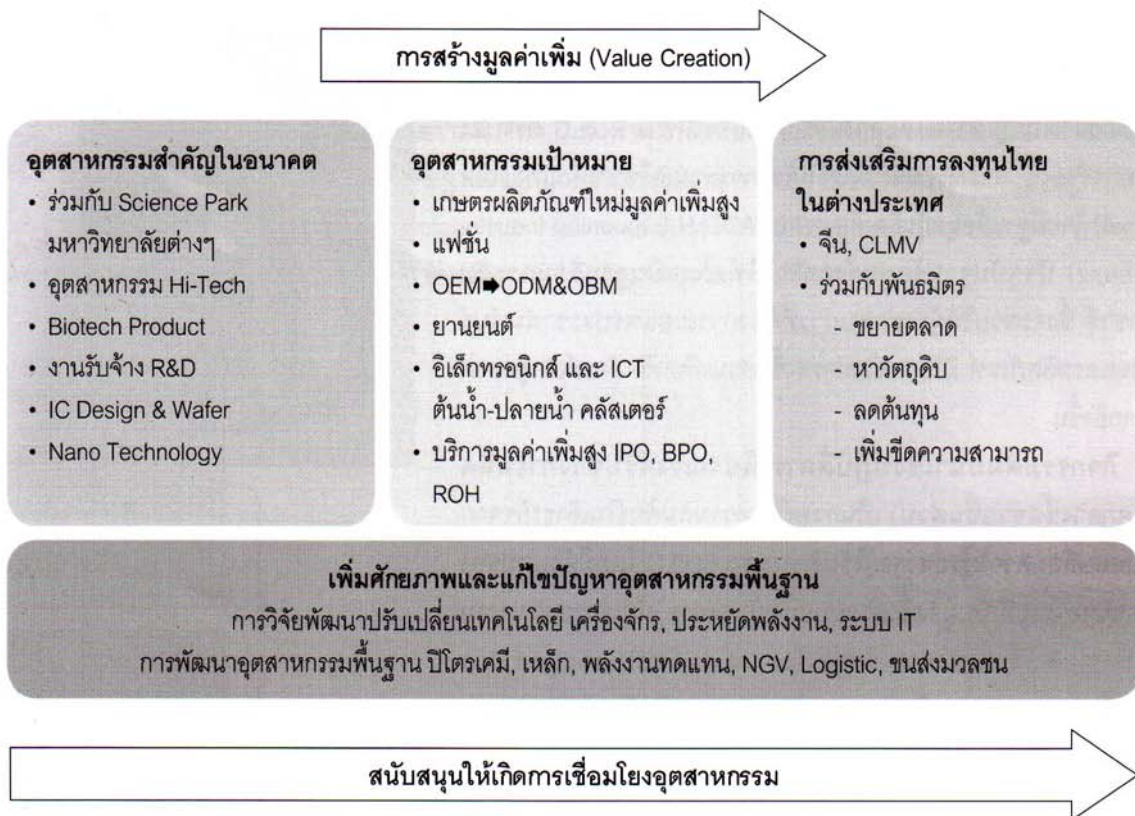
จากปัจจัยทั้ง 3 ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัจจัยเรื่องความรู้และความสามารถ เป็นปัจจัยตรงที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นสูงสุด หากใช้ปัจจัยนำเข้าอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยยกระดับผลผลิตภาพการผลิต (Productivity) ของประเทศโดยรวม

สำหรับผู้ผลิตในประเทศไทย การปรับเปลี่ยนรูปแบบของการผลิตโดยภาพรวมควรพิจารณาถึงการสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจสูงกว่าราคาที่ต้องจ่าย หรืออีกนัยหนึ่งผู้ผลิตมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องยกระดับผลผลิตภาพ โดยระดับผลผลิตภาพในที่นี้ได้หมายถึงเฉพาะต้นทุนในการผลิตสินค้าเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ในระดับที่ไม่น้อยกว่าการรักษาความพึงพอใจของลูกค้า เพราะฉะนั้น การผลิตในปัจจุบันจึงไม่อาจจะดูเฉพาะเรื่องของประสิทธิผลในการผลิตเท่านั้น (Effectiveness) ยังต้องพิจารณาเรื่องประสิทธิภาพ (Efficiency) อีกด้วย ซึ่งก็คือเรื่องของผลผลิตภาพ (Productivity) นั่นเอง

เพราะฉะนั้น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) จึงกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการลงทุนในโครงการต่างๆ ในประเทศไทยว่าควรสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Value Creation) โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ที่ขาดหรือยังมีไม่เพียงพอ ให้เกิดการพัฒนามีห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมในประเทศเกิดการพัฒนารอบวงจร นอกจากนี้ นโยบายส่งเสริมการลงทุนยังเป็นไปในลักษณะเดียวกับประเทศอื่นๆ ที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน คือ การดึงดูดหรือชักจูงให้ลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนจากการจ้างงานทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น ดังรูปที่ 1

การผลิตในปัจจุบันจึงไม่อาจจะดูเฉพาะเรื่องของประสิทธิผลในการผลิตเท่านั้น (Effectiveness) ยังต้องพิจารณาเรื่องประสิทธิภาพ (Efficiency) อีกด้วย ซึ่งก็คือเรื่องของผลผลิตภาพ (Productivity) นั่นเอง

รูปที่ 1 ภาพรวมยุทธศาสตร์ส่งเสริมการลงทุนของ BOI

จากภาพรวมยุทธศาสตร์ส่งเสริมการลงทุนของ BOI ในรูปที่ 1 จะเห็นได้ว่าหนึ่งในยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุน ก็คือการสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงอุตสาหกรรม ดังนั้น BOI จึงจัดตั้งหน่วยพัฒนาการเชื่อมโยงอุตสาหกรรม หรือ BUILD (BOI Unit Industrial Linkage Development) ขึ้นมา เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต โดยเฉพาะผู้ผลิตชิ้นส่วน และอุตสาหกรรมสนับสนุนในอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมยานยนต์

การดำเนินงานของ BUILD เป็นการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมการผลิต ผู้ผลิตชิ้นส่วน และอุตสาหกรรมสนับสนุนสำหรับอุตสาหกรรมทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยจัดกิจกรรมหลักๆ ได้แก่

กิจกรรมผู้ซื้อพบผู้ขาย การเข้าเยี่ยมชมโรงงานซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทราบนโยบายการจัดซื้อชิ้นส่วนจากผู้ผลิตรายใหญ่ อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตชิ้นส่วน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดเล็ก ได้พัฒนาความรู้และทักษะในการผลิตชิ้นส่วน โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ขณะเดียวกันก็มีโอกาสพบปะผู้ซื้อโดยตรง ทำให้เกิดการพบปะโดยตรงกับผู้ซื้อหรือผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ และผู้ขายหรือผู้ผลิตชิ้นส่วน

กิจกรรมพัฒนาฐานข้อมูล Online การจัดทำฐานข้อมูลผู้สนับสนุน เป็นการเก็บข้อมูลด้านการตลาด คือ ความต้องการชิ้นส่วนหรือผลิตภัณฑ์ของผู้ซื้อขนาดใหญ่ ทั้งในและต่างประเทศที่แจ้งให้ทาง BUILD ทราบถึงตัวรายการของชิ้นส่วนหรือผลิตภัณฑ์ที่ต้องการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยมีฐานข้อมูลผู้ผลิต คือ ASID (ASEAN Supporting Industry Database) ปัจจุบันฐานข้อมูลดังกล่าวได้พัฒนาเป็นฐานข้อมูลระดับนานาชาติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการที่ต้องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ชิ้นส่วนและผลิตภัณฑ์ มีโอกาสในการส่งชิ้นส่วนหรือผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดโลกมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อรณรงค์รับช่วงการผลิต (ตลาดกลางซื้อขายชิ้นส่วน) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้ใช้บริการของ BUILD โดยมีตัวแทนของบริษัทขนาดใหญ่ที่เป็นผู้จัดซื้อชิ้นส่วนเป็นผู้บรรยายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับฟังรายละเอียดของการผลิตของโรงงานโดยสังเขป และมูลค่าการจัดซื้อ นโยบายการจัดซื้อ หรือการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์

BOI จึงจัดตั้งหน่วยพัฒนาการเชื่อมโยงอุตสาหกรรม หรือ BUILD (BOI Unit Industrial Linkage Development) ขึ้นมา เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมตามยุทธศาสตร์

กิจกรรมการอบรมบุคลากรด้านการเชื่อมโยงอุตสาหกรรม มีกิจกรรมการฝึกอบรมที่ครอบคลุมถึงการพัฒนาระดับผลิตภาพ การจัดการทางการผลิต การขนส่ง โดยคาดหวังให้บุคลากรที่ผ่านการอบรมนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปขยายผล โดยดำเนินการร่วมกับองค์กรภายนอก เช่น สมาคมรับช่วงการผลิตชิ้นส่วน หรือสถาบันรับรองมาตรฐาน ไอ เอส ไอ

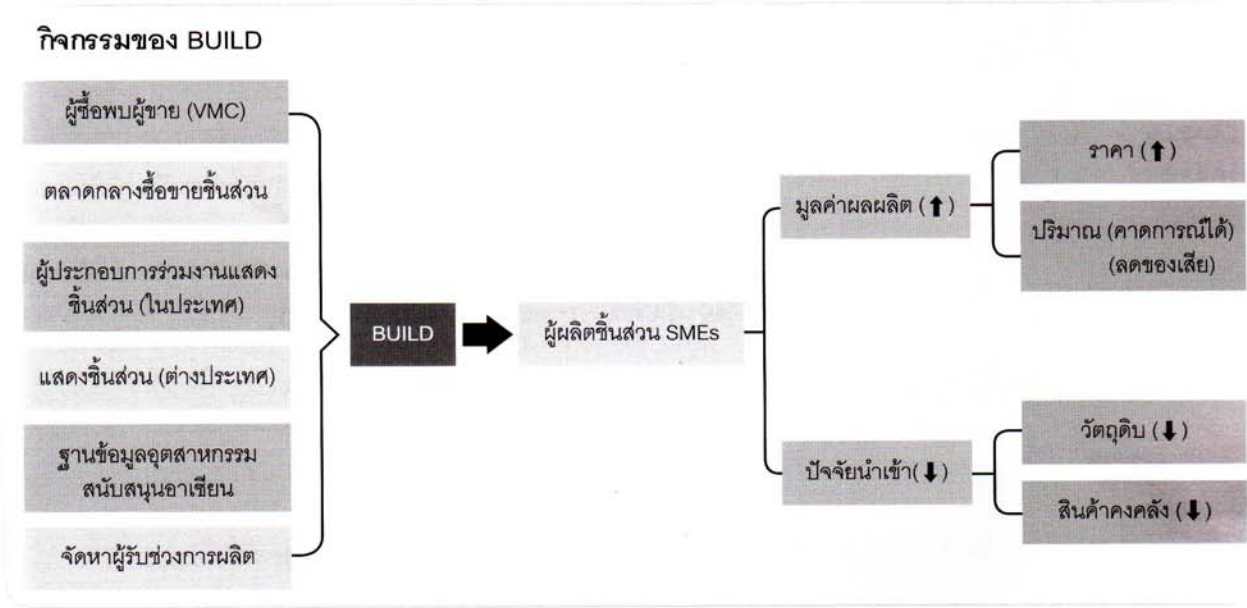
กิจกรรมการจัดการแสดงผลิตภัณฑ์และชิ้นส่วนอุตสาหกรรม มีเป้าหมายเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความสามารถและเพิ่มศักยภาพการผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรมสนับสนุนของผู้ประกอบการ โดยมีกลุ่มเป้าหมายของผู้ชมงานคือตัวแทนของสำนักงานจัดซื้อชิ้นส่วนระดับนานาชาติ

กิจกรรมการสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs ร่วมงานแสดงชิ้นส่วนในต่างประเทศ สนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs ในการแสดงชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์ในต่างประเทศ โดยทำหน้าที่ประสานงานกับสำนักงาน BOI ในต่างประเทศเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตชิ้นส่วนได้พบกับผู้ซื้อ ผู้ผลิต และรับฟังนโยบายการจัดซื้อชิ้นส่วนของผู้ประกอบการรายใหญ่ทั่วโลก รวมทั้งเป็นหน่วยงานกลางในการประสานการเข้าเยี่ยมชมโรงงานผู้ผลิตรายใหญ่เพื่อผู้ประกอบการ SMEs ได้เห็นภาพรวมขั้นตอนการผลิต และมีโอกาสเรียนรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิต

การดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ สามารถช่วยยกระดับผลิตภาพของผู้ผลิตซึ่งเป็น SMEs ให้สูงขึ้น เพราะเมื่อผู้ผลิตรู้ความต้องการหรือรายละเอียดในการจัดซื้อของผู้ซื้อรายใหญ่ก็ย่อมสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ และหากผู้ผลิตสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานของชิ้นส่วนที่ผู้ซื้อรายใหญ่ต้องการ การพัฒนาชิ้นส่วนในรูปแบบชิ้นส่วนนำร่อง (Prototype) สำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จะเกิดตามมา ทำให้ได้รับการถ่ายทอดความรู้และทักษะซึ่งจะ

ช่วยยกระดับมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์จากผลกำไรต่อหน่วยที่สูงขึ้น เพราะผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จะมี ส่วนต่างของผลกำไรสูงกว่าผลิตภัณฑ์รุ่นเก่า

นอกเหนือจากนี้ BUILD ยังทำหน้าที่สนับสนุนเรื่องข้อมูลจากผู้ซื้อทั่วโลกผ่านเครือข่าย Internet โดยอาศัยฐานข้อมูลผู้ผลิตในระดับนานาชาติ อย่างเช่น ASID ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้บริการได้ ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารที่มีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ อีกทั้งช่วยลดการเก็บรักษา วัสดุดิบหรือสินค้าคงคลังลง ทำให้ผลิตภาพสูงขึ้น ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 BUILD กับการยกระดับผลิตภาพ

ทั้งนี้ สถาบันรับรองมาตรฐาน ไอ เอส โอ ได้ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของ BUILD ในช่วงปีงบประมาณ 2547 ถึงปีงบประมาณ 2549 ซึ่งพบว่าในด้านการสร้างมูลค่าการเชื่อมโยงกิจกรรมด้านยอดซื้อและยอด จำหน่าย ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุข้อมูลด้านนี้ได้โดยตรง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะกิจกรรมการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดขึ้น ทันทีภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม อีกทั้งผู้เข้าร่วมกิจกรรมดำเนินการในกิจกรรม ที่หลากหลาย ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ประเมินว่ากิจกรรมของ BUILD สร้างมูลค่าการเชื่อมโยงน้อยกว่า 10 ล้านบาท โดยคิดเป็นมูลค่าด้านการซื้อ จากผู้ผลิตซึ่งจดทะเบียนจัดตั้งในประเทศ 3,959.15 ล้านบาท ส่วนมูลค่าด้าน การจำหน่ายให้แก่ผู้ผลิตซึ่งจดทะเบียนจัดตั้งในประเทศ 4,957.16 ล้านบาท และมูลค่าด้านการจำหน่ายให้แก่ผู้ผลิตซึ่งจดทะเบียนจัดตั้งในต่างประเทศ 3,037.91 ล้านบาท รวมมูลค่าการเชื่อมโยงกิจกรรมด้านยอดซื้อและยอด จำหน่าย 11,954.21 ล้านบาท หรือปีงบประมาณละ 5,977.11 ล้านบาท

หากผู้ผลิตสามารถปฏิบัติตาม มาตรฐานของชิ้นส่วนที่ผู้ซื้อ รายใหญ่ต้องการ การพัฒนา ชิ้นส่วนในรูปแบบชิ้นส่วน นำร่อง (Prototype) สำหรับ ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จะเกิดตามมา ทำให้ได้รับการถ่ายทอดความรู้ และทักษะ

กิจกรรมของ BUILD พบว่าช่วยลดการนำเข้าชิ้นส่วนลง 569.4 ล้านบาท มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น 492.75 ล้านบาท

สำหรับการประเมินมูลค่าผลกระทบสืบเนื่องโดยประมาณจากกิจกรรมของ BUILD พบว่าช่วยลดการนำเข้าชิ้นส่วนลง 569.4 ล้านบาท มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น 492.75 ล้านบาท การสนับสนุนให้เกิดมูลค่าการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตระดับเดียวกัน 1,007.4 ล้านบาท และมูลค่าการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตต่างระดับ 492.75 ล้านบาท รวมทั้งมูลค่าการร่วมทุนจากต่างประเทศ 481.8 ล้านบาท ทั้งนี้ผลกระทบจากกิจกรรมของ BUILD มีมูลค่าไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังได้รับประโยชน์จากคำแนะนำของลูกค้า มีโอกาสศึกษาดูงานของลูกค้า ได้รับการฝึกอบรมจากลูกค้า อีกทั้งได้รับความช่วยเหลือด้านเทคนิค เอกสารด้านวิชาการ และการได้รับ Know How ต่างๆ

การดำเนินงานต่างๆ ของ BUILD สามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเดียวกัน หรืออุตสาหกรรมต่อเนื่องทั้งในระยะสั้น คือมียอดขายสั่งซื้อและจำหน่ายเพิ่มขึ้น และในระยะยาวก็มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการร่วมทุน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ SMEs ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

